

ВІЙНА, ЗАЙНЯТІСТЬ І МУЗИКА: «ВЕСЕЛІ, БРАТЕ, ЧАСИ НАСТАЛИ...»

Уляна Садова, Тетяна Степура, Ольга Корицька, Наталя Дідух

Війна накладає немислимі сліди на усі сфери життя. Люди менше співають, радіють, посміхаються. Менше слухають музику. «Веселі, брате, часи настали», - іронічно співає Святослав Вакарчук. Проте, «музика облагороджує звичаї», - вчить *Аристотель*, а значить впливає на звичаєве право, на економіку, на майбутнє... Як можна ув'язати музичну термінологію з нашим повсякденним життям? Відповідь знаходьте нижче.

Увертюра. Кажуть, випадкових зустрічей не буває... Важко з цим не погодитися. Бо ж, як писав славетний французький романіст Оноре де Бальзак, «усе коїться несподівано лише для тих, хто не вмів бачити причин»... Хто б міг подумати:

- що травневий телефонний дзвінок п. Люби Максимович (ГО «Жіночі перспективи», Центр "Жіночі перспективи") до нас в «НДЦ ДЕМОС», НУ «Львівська політехніка» (ДЕМОС» Науковий центр соціальної й демографічної політики та управління) переросте у знайомство з п. Ганною Костюк (бізнес-консультанткою, експерткою з питань фінансів та оподаткування, менеджеркою проєктів з розвитку та підтримки МСП (Анна Костюк), з членами Партнерства «ОПЛІЧ» (ОПЛІЧ Львівське регіональне партнерство зайнятості).

- що пізніше, на одному з заходів Партнерства (готель «Дністер»), ми зустрінемося з давніми знайомими - Тетяною Міненко (Національним координатором Проєкту МОП, Тетяна Міненко International Labour Organization Ukraine) та Джемалом Ходжічем (Головним технічним радником МОП в Україні, Meet the Project Manager: Džemal Hodžić,...). що власне на Львівщині, в рамках Партнерства, активізується інтерес до досліджень ринку праці регіону, аналізу та прогнозу потреб у робочій силі, розробки програм перекваліфікації кадрів (ОПЛІЧ) тощо.

- що керівництво ЛОВА й працівники Львівського обласного центру зайнятості всіляко підтримуватимуть ідеї, і навіть допомагатимуть в зборі даних, у наданні консультацій і порад, в пошуку шляхів вирішення проблем як для ВПО, так і усіх потребуючих громадян ([Львівський обласний центр зайнятості](https://lviv.dcz.gov.ua/anonspodiya/vidbulosya-rozshyrene-roboche-zasidannya-lvivskogo-regionalnogo-partnerstva-zaynyatosti) - <https://lviv.dcz.gov.ua/anonspodiya/vidbulosya-rozshyrene-roboche-zasidannya-lvivskogo-regionalnogo-partnerstva-zaynyatosti>).

Лібрето. Наша команда другий місяць поспіль плідно працює над Проєктом «Впровадження місцевого партнерства зайнятості у Львівській області». Даний Проєкт є органічною складовою більш великого проєкту МОП в Україні під назвою «Інклюзивний ринок праці для створення робочих місць в Україні» (реалізується за кошти Міністерства закордонних справ Данії та уряду Німеччини за підтримки Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit (GIZ) GmbH).

Творчий колектив, - а це представники НДЦ «ДЕМОС» НУ «Львівська політехніка», викладачі кафедри статистики економічного факультету ЛНУ імені Івана Франка, відділу проблем соціально-гуманітарного розвитку регіонів ДУ «ІРД імені Мар'яна Долишнього НАНУ», Львівського обласного Центру зайнятості, ГО «ЦДіМЯМЛР», - поставили собі за мету проаналізувати розрив у навичках на Львівщині (регіональний рівень) в секторах економіки та визначити перспективні напрями розвитку бізнесу і потреби у робочій силі.

На першому етапі було проведено кабінетне дослідження та систематизацію існуючих методик аналізу та прогнозування потреб у робочій силі та її навичок (авт. Уляна Садова, Мар'яна Біль, Роман Теслюк), вивчено стан та динаміку змін попиту й пропозиції робочої сили в регіоні.

Результати дослідження надихнули виконавців проекту на організацію зустрічі з представниками влади, бізнесу, громадянського суспільства, яка відбулася 2 серпня 2023 року у приміщенні Львівської обласної військової (державної) адміністрації. Серед тенденцій на фіксованому ринку праці, на які члени команди виконавців проекту звертають особливу увагу, виділено (авт. Т.Степура): зменшення у регіоні зареєстрованого безробіття (умови воєнного стану), домінування жіночого безробіття, ріст частки безробітних віком 50+, зменшення частки безробітних з вищою освітою, скорочення довготривалого безробіття. Крім цього, показовим явищем ринку праці в умовах війни стало міське безробіття, причому тих, хто раніше працював у переробній промисловості та торгівлі. Оголилася вразливість окремих груп зайнятого населення за ВЕД (торгівля і сфера послуг). Попит на робочу силу скоротився в рази. Співпраця з колегами з ЛОЦЗ підтвердила виявлені тенденції (авт. Василь Барилюк, Оксана Іванчук, Андрій Данилків, Ольга Федик). При цьому, відчувають значний дефіцит робочої сили переробна промисловість і торгівля, виробництва, де застосовується кваліфікована праця. Вимушено переміщені особи переважно мають шанси працевлаштуватися на Львівщині в Червоноградському та Дрогобицькому районах. Невтішно виглядають тенденції на ринку праці ІТ-сектора Львова, де кількість резюме постійно зростає, а кількість вакансій стабільно скорочується практично з жовтня 2021 року (авт. Ростислав Малинич).

Водночас, прогнози показників ринку праці, які представили науковці, свідчать, що регіон має добрі перспективи розвитку (авт. Ольга Гринькевич). Результати I етапу пошукової роботи «Аналіз розриву у навичка і потреб бізнесу у робочій силі» (Звіт, авт. Василь Барилюк, Ольга

Корицька, Наталя Дідух, Семен Матковський, Оксана Марець, Світлана Квак, Петро Білан) дали змогу сформуванню цілої низки пропозицій щодо активізації процесу офіційного працевлаштування ВПО, бронювання працівників, внесення змін до Закону України «Про зайнятість населення», до Закону України «Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування». Окремою фішкою зустрічі стала інформація про розробку програми та інструментарію опитування роботодавців з метою вивчення попиту на робочу силу з урахуванням необхідних навиків (авт. Олег Сорочак). Обговорення, яке розгорнулося за результатами опитування (Олег Гринів, Зеновій Бермес, Ганна Костюк, Наталя Рибак, Світлана Зимовіна та ін.), дає підстави стверджувати, що робота була оцінена на «відмінно».

Антракт. Перший Етап проєкту завершено. Перехід до чергового етапу роботи відділяє час (пауза), необхідний для переосмислення думок, планів, ресурсів по проєкту, для відновлення власних сил.

З одного боку, учасники зустрічі висловили багато ідей щодо відбудови України та її регіонів. Низка стосувалася Львівщини - тилового регіону держави, зокрема, як допомогати ВПО, підтримувати релокований бізнес, куди повертати біженців та ін.. У частині подолання вікових деформацій регіональної системи зайнятості, - це короткострокові курси для дорослого населення, зокрема, в частині підготовки швачок, сантехніків, операторів дронів, активізація практик системи дуальної освіти тощо. Були й побоювання, пов'язані з наслідками війни, каліцтвом населення. «Після війни, - наводилися аргументи, що в країні через кількість ветеранів може настати фінансовий колапс: нас буде дуже багато, держава

просто не витягне таких витрат»¹. Так чи інакше, людей слід повертати на ринок праці й наповнювати бюджети. Навіть через короткотермінову зайнятість.

З іншого боку, учасники зустрічі, зокрема, представники бізнесу, налаштовані на повторення такого формату дискусії. Приємно чути слова: «...тема актуальна, дослідження цікаві, довіра до результатів аналізу значна!». Більше того, наука повинна займатися стратегічним плануванням і прогнозуванням. Як тут не додати, що є висока потреба у розробці Регіональної схеми відновлення та територіальної організації нових робочих місць. Ідея такої схеми не нова, вона б лягла в основу формування відповідної регіональної політики та механізмів її реалізації. Далі йшли б сценарні умови моделювання ситуації на ринку праці і т.п.....

І тут постає питання – до чого у заголовку «музика»? Відповідь проста: «людина дивиться в майбутнє очима свого минулого» (*Перл Бак*). Нині війна зруйнувала економіку України. Ті виробництва, які залишилися, шукають порятунку в різних місцях у різний спосіб. Серед учасників зустрічі – очільник фабрики музичних інструментів «Трембіта» (Мирон Куземський). Чи можна допомогти цьому виду бізнесу, залучити його потенціал до розбудови України – очевидно, що так! У продовження теми варто подивитися як це робили відомі люди в інших країнах. Для прикладу, Лі Куан Ю.

Отож, Сінгапур, 1959 рік, повна повоєнна розруха, злидні.... Молодий прем'єр-міністр береться за відбудову держави. Через багато років, коли його спитали, що було визначальним на той час у його діях (Каїр, Міжнародна Конференція, кінець ХХ ст.), відповідь була коротка: три складові – наведення дисципліни і порядку в країні, ювенальна політика, реформа системи освіти. Проте, за кожною з них стояла продумана стратегія нарощування зайнятості робочої сили:

-одна частина населення працювала в спеціальних службах з наведення порядку (за недопалок, кинутий на землю, били палицями);

друга - в музичній сфері, сфері культури, причому в закладах, пов'язаних із вихованням дітей (діти усі повинні були займатися в симфонічних оркестрах, балетних школах, мистецьких студіях, і т.п., де не просто «зв'язувалася жива дитяча енергія!!!», але практикувалися навички гри на музичних інструментах, розуміння креативу, творчості, краси, гармонії, свого місця і ролі у колективі, виховання власної ідентичності як громадянина країни;

¹ У країні через велику кількість ветеранів може настати фінансовий колапс». Що має змінитися, щоб цього не сталося? Громадське (26 Червня 2023) – URL.: https://hromadske.ua/posts/u-krayini-cherez-veliku-kilkist-veteraniv-mozhe-nastati-finansovij-kolaps-sho-maye-zminitisya-shob-cogo-ne-stalosya?gclid=Cj0KCQjwib2mBhDWARIsAPZUn_mTra_JcwpePk-FIYHqUdZz2PqfAidabCxXtqX22EfDIrZbqjCXwaAgS3EALw_wcB

третья – у сфері освіти. Остання мала особливе значення. Не розуміючи, чому сінгапурські діти не займають перші місця на світових олімпіадах з провідних сфер наукового знання, Лі Куан Ю вивчити проблему. Він відправив дві групи вчених у закордонне відрядження у різні культурні середовища - азійське і європейське. Перша група повернулася зі звітом під назвою «Цвях, який стирчить, забивають» (в азійській освітній традиції учень ніколи не мав права бути розумнішим за учителя), а друга – «Колесо, яке скрипить – змашують» (у європейській традиції обдарованих дітей підтримували меценати, громади, фонди...). Ідею було реалізовано при реформуванні системи освіти.

Чи може бути імплементований цей досвід в Україні. Очевидно, що так. Наша економіка, політика зайнятості має бути зорієнтована на молодь. На фоні війни, розвитку нових технологій, структурних змін в економіці, мобільності робочої сили, дієвості міграційних політик зарубіжних держав, втрати людського капіталу колосальні. У цих умовах тільки виважена державна політика відбудови України, політика зайнятості населення з гідною оплатою праці може стати противагою новим викликам сучасного глобалізованого світу.

Чи є шанси для нашого успіху? Так, очевидно. А така структура як фабрика музичних інструментів «Трембіта» мала б бути включена в національний Проєкт мистецького і культурного виховання дітей, де б постало питання державного замовлення на масове виготовлення музичних інструментів (для прикладу, бандур). Це зайнятість майстрів, вчителів музики, організаторів і менеджерів святкових заходів і головно дітей. Це відродження нашої історії. Це, зрештою, питання єдності і культури нації!». Часи проходять, а музика вічна. І якщо нині штучний інтелект «стукає» у двері, то скорочені робочі місця мають відродитися в інший спосіб. Один з секторів економіки - культура і мистецтво.

...«Нам з тобою своє робити, відкрити очі і далі йти!», співає Святослав Вакарчук. З цим не можна не погодитися...

